شێرکۆ بێکەس

هەوالنامەی کتێب

دوو
سروودی
کێوی

١٩٨٠

شێرکۆ بێکەس

دوو

سروودی

کێوی

١٩٨٠

١-كۆچ

لەم شەرحی دەردی غوربەتە ، لەم سۆزی هیجرەتە
دڵ وەختە بێ بە ئاوو بە چاوما بکا عوبوور

«نالی»

● سەرت بەخشی ی بە ڕەشەباو ئەویش کردی :
بە ساباتی ئەو لووتکانەی
بەسەر پێ دەشتی ئاوێنەی دڵدارانا .
ئەیان ڕوانی
نەت ئەزانی ؟ !
نەت ئەزانی . . سەرت گەواڵە هەورێکە .
ژانی ڕەهێڵەو . . کوڕژنی [1] برووسکەکان ڕای ئەژەنێ ؟ ! !
نەت ئەزانی . . ئەبێ بچیتە تاریکی ی .
چاوانەوەو . . گریانی خۆت داگیرسێنی ؟ !
وا تۆی ئەویست !
«پەری» بە تەنیا شەونمی بزەی لێوی مانگە شەوو .
دڵۆپی گڵۆی ورشەداری مەمکێ نی یە . .
مژێنی دەمی ئارەزووت دامرکێنێ !
پەری . . بە تەنیا قەڵبەزەی

لەشێك نی یە . .
بینی پیاوەتی پێوە نی ێی . .
بیخۆیتەوەو . . بیخۆیتەوە . .
تا تێر ئەبی و لەسەر گازی پشت بکەوی و .
بڵێ ی : ئۆخەی حەسامەوەو .
ئەستێرەیەکم دڵنیا لە جریوەی .
داهاتوومو خەو ئەبینم . .
ئەستێرەمو . . ئەبجە بازنێ لە دەستی
— پەری خان — داو . . بڵێ ی :
وەرزی فریشتەیەو . .
کۆتایی هات . . ڕشانەوەی سەرزەمینم
نەء . . پەری خان . . تریفەکەی ئەشبێ بە گڕ
ئەشبێ بە گڕ . . ئەتسوتێنێ !
ئەتسوتێنێ و . . خۆڵەمیشی ئیسقانیشت
ئەدا بە دەم زریانەوە . .
نەء . . پەری خان . . ئەشبێ بە خاچ و پیاوەتیت
بە بزماری پەنجەکانی
لەسەر سنگی دائەکوتێ !

بۆ . پەری خان . . فەرهاد زۆرە . .
بەڵام کێ‌یە ئەژنۆ بە بێستونَدا ئەداو ،
ڕووی ئاو بەرەو
ئەو زەویانە وەرئەگێڕێ
کە مێروولەی وێرانە خاك . . تێ‌یان ئەدا ؟ !
● لەم دەمەدا . . هاوێرکردن[٢] . . لەنێوانی
شەوخۆیی‌و . . تاریکەشەودا . . چاوی ئەوێ
چاوێ دەزرووی تەماشاکەی ،
بکا بە دەرزی‌ی هەنگاوی ئەو ڕێ‌یەوە . .
کە ئێش تەقەڵی درزونی تێ هەڵ‌ئەدا !
ئێش ئەتوانێ داڵدەت بدا . .
ئێش . . ئەزانێ ماڵی بەربەیان لەکوێ‌یە
ملی کام ڕێگەیان ئەگرێ‌و چ گێژەنێ ،
ئەپێچێتە ناو دەروونی شەکەتەوە و ،
بەربینی قوربانیت لە کام قولاپ
گیر ئەکەیت‌و . . بە کام تەوریان ،
شرزەبیت . . ئەبڕێتەوە ؟ !
● وا پەری خان بەرەو زەنویر[٣] لە کەژاوەی

بەهارێکدا . . کەوتۆتەڕێ
هەرچی باخە لەگەڵیایە . .
هەرچی دار بەرووی کەژانە . .
مەنزڵ . .
مەنزڵ . .
لەگەڵ ئەودا . . ڕەگەکانیان ئەگوێزنەوە . .
ئەرخەوانێ ئەما خۆی ئەکا بە چەتری
سەر سەری ئەو . .
بە تارای ئەو . .
ڕووبارەکان لە پێشیانەوە «سیروان»ەو . .
شوێن‌پێ‌ی کەژاوە هەڵ‌ئەگرن
شەپۆلەکان . . ئاوێنەی پێش دەمی بووکن
سپای هەزار سەرچاوەیان هەڵگرتووە . .
پەری خان . . ڕۆی . . دووئاوانیش . . لەگەڵیایە
وا گوێم لی‌یە . .
لە هەڵپەرکێ‌ی شایی بەفرا
لە سەرچۆپی‌ی گوڵاڵەدا . .
لە کۆڕی سەمای – باڵێتی – پشکۆکاندا

لە نێوانی ماچی گوڵ و هەڵوەرینی
گە
لا
کاندا . .
لە نێوانی هاژەی دڵ و . . ڕۆحی تەنیای ئێوارانداً . .
یەك . . یەك ئەڵێن
● پەری خان . . ڕۆی
«کانی»م . . لە من ئەخواتەوەو . .
لە سپێنەی بنی مندا . .
ڕەنگی زیوینی ئەو هەڵدێ
لەنێوان مەمانی ئەودا . . هەڵئەقوڵێم . . .
هەڵئەقوڵێم . . شوێن مژینی دەمی فەرهادەکەی ئەوە
کە وشك بووم
وشك ئەبێ
پەری خان . . ڕۆی . . ڕۆشتنی من چارەنووسەو ،
وا لە مابێنی مەماندا هەڵئەقوڵێ . .
● من باڵندەی سەر درەختی
لەشی سەوزی

پەری‌خان بووم
لەسەر لێوی
هێلانەی – دەنگ –م دروست‌کرد
کە لەنجەی کرد
من باڵم گرت
پەری‌خان ڕۆی . . نەڕۆم ئیتر
هەڵفڕیتم . . خۆی لە باڵم ئەکاتەوە . .
خۆشەویستی ی
هێلانەکەم جێ ئەهێڵێ
نەڕۆم . . ئیتر هێلانەکەم دەرم‌ئەکات
نەڕۆم . . نابێ بنیشمەوە !
● پەری‌خان ڕۆی . . بنار ڕووت بوو
● بۆچی ئەڕواو . . ڕاناوەستێ .
هەتا توێژاڵی برینی گوڵەکانی دێنەوەیەك
دەبا نەڕواو پشوویەك بات . .
● پەری‌خان ڕۆی . . من گوێم لێ بوو
ئارمایی‌یەك . .
کە لە شێوەی دووپشکێکی باڵدارا بوو

که لە شێوەی کوللەیەکی ئاگرینیی

شاخدارا بوو

وای پێ ئەوت :

● ئەبێ فەرهادەکەت من بم

ئەویش نەبم ! . لە دوو مەمك

مەمکێ بۆ من

لە دوو ماچدا . . ماچێ بۆ من

● پەری‌خان ڕۆی . . کۆچی بەری بۆ ئەوە بوو

هەر دوو مەمکی و . . دوو ماچەکەی

بۆ فەرهاد بێ . .

● بیرکەرەوە . . پەڕەی شەپۆل

لە کنێیی زەریای سەرتا . . هەڵبەرەوە . .

ئەمە کۆچی جیاکانەو . . دەم و چاوی «پەری‌خان»یش

ئاسمانێکە

باڵدارێکە

ڕووبارێکە . . .

ناونیشانی هەمووتانی لە بینینیا هەڵگرتووە . .

ئەیباو ئەیبا

هەتا ئەیدا بەدەم گڤەی زریانەوە . .
ئێستە زریان لەناو دەنگیا . .
یەك لەدوای یەك
ناوی هەموو خنکاوەکان ئەنووسێت و ،
ئەیبێ بە ناوچەوانی خۆرەوە . .
● تۆ ئامادەی کە بخنکێی تا پەریخان
هەردوو مەمکی و . . دوو ماچەکەی
بۆ فەرهاد بێ ؟ !
....
....
....

● سەرت بەخشیی بە ڕەشەباو ،
شەو سوارێك بوو
لە پاشکۆی تاریکیی خۆیدا هەڵیگرتی :
● لەسەر پشتی ئەسپی قەترانیی ئەم شەوە
کۆچ وباری هەرچی دڵداری ڕەوەندە دابەستراوە
گۆرانییەك لەسەر زاری .
لق و پۆیە . .
دەنگدانەوەی لە ئاسۆدا

لەناو سینەی چەمەکاندا . .
ئەبنە چیرۆك . . ئەبنە داستان :
«کۆچی پارمان . . کۆچی سووری هەلاڵەیە
کۆچی بەفری فریشتەیە . .
بەهارەو . . خێڵ بەرەو ژوورە
خێڵ . . چرایە . .
چرا چاوی داگیرساوی
ژوور سەری پەری لەیلایە . .
خێڵ ئێمەین و . . ئەم دنیایەش بۆ لەیلایە
تۆش چیت ئەوێ ؟ !
● ئێوەم . . ئەوێ
من هاتووم و نانی وشەم
ئێشووی ڕێگەی پەری خانە . .
من هاتووم و ئازاری خۆم ڕائەخەم و ،
ئەمی تەنیایی و هەژاریم . .
ئەدەم بە سەری بڵندی پەری خاندا
من ئارای ئەوم لە تاڵی دەنگی چنی
کە هاواری نێرگزەجار

لە ئاوابی ئاگرەوە .. بۆی هێنابووم
فێری کردم :
بە مشت لەرزەی بوومەلەرزە .
دەربێنم و بیکەم بە قورگی هەژاردا :
هەژارینە ..
کۆچی ئێوە .. سەرقافڵەی برسێتی ی بێ
لەگەڵتانم ..
کۆچی ئێوە .. بارگەی خەمی ..
زەردو سووری تیا بخەن و .
دەستی درەختی بێ ئاوی تێدا بگرن
لەگەڵتانم ..
خۆشەویستیم : لە کازیوەی هۆرەتانا
سەر دەردێنێ و .. ئەبێ بە پەڵەی
گەنم و جۆی .. ئارەق کردووی .. لەشی ئێوە ..
گوڵە گەنمی وشەی هەرچی ناو دەفتەری چاومە
لە هیلاکی ی بازووتانا سەوز ئەبێ
ئێوە چاون
ئەچنە ناو چاوی منەوە

هەژارینە . .
لە هەرلایەك ڕەنگ و ڕیشەی ئێوەم بینی . .
سەرم لەباڵیا داکووتی
لە هەر شوێنێ
شەپۆلتاندا . . کەنارتان بووم
کەناریش بوون . . شەپۆلتان بووم
● من کە هاتم
باران نەنووست و نەنووستم
– من نانووم و خەوئەبینم –
باران
نەنووست و . .
نەنووستم
باران لێوی نمەی
نا بە گۆنەی
هەڵبەستێکی ئاوارەوە . .
کە نینۆکی ئەی هۆنیەوە . .
برسێتی ی من . . ئەیخوێندەوە . .
ههەموو خوێندنەوەی بارانێ

ئاسمانی بینینی ئەویّ
هەموو نووسینی هەتاویّ
گێنگڵی شەوی درێژو . .
ڕێبوارانی سەر زمانی .
ناو دەمی نەهەنگی ئەویّ
«کۆچی زریان . . لەوکاتەوە دەستی پی کرد
کە جۆگەلە . . لە سەرچاوەو .
ڕووبار لە زەریا یاخی بوو . .
کۆچی زریان . . لەو ڕۆژەوە دەستی پی کرد . .
کە شمشێری برووسکەکان
چوون بەگژی هەوری تاڵداو .
داوای چاوی گەلاویژیان لی کرد !»
باران نەنووستو نەنووستم
– من ئەشتووم‌و خەونابینم –
باران . . دای کرد
وشەم . . دای کرد
با . . هەڵیکرد . .
سەرم . . دایە

سەرم خستە سەر ڕەوەزی [٤]

بەپێوە وەستاوی سەر شاخ

ڕەوەز . . بەرزەو . . تەماشای دامێنی سووری .

پەری‌خانی . . شیرین . . ئەکات

دامێنی سوور . . خۆی هەڵناکات

کاتێ ئەڕوا . . ئەستێرەکان لەدوایەوە . .

لاوك ئەڵێن

کاتێ ئەڕوا . . برینەکان

لە ڕەشبەڵەکی تێکەڵێ . . .

نێوان گوڵو خۆڵەمێشدا

هەڵئەپەڕن !

● هۆ . . پەری‌خان

باران ئەزانێ . . بارینم

لەناو خێوەتی شەوگاری غەریبیا

چۆن دائەکات ؟ !

ئەو ئەزانێ . . چیم پێ ئەڵێو . . چی پێ ئەڵێم !

ئەو ئەزانێ

من لە کام پەڵە هەورەوە . .

برووسکەی خۆم بۆ هێناوە

ئەو ئەزانێ .. هەڵمی ئاخەکانی سنگم

لەکام بەرزاییدا بەستی

ئەو ئەزانێ .. لەسەر لێواری پەنجەرەی

کام خەوەوە ..

کۆتری سپای منداڵەکان بۆم ئەخوێنن

«دەستیان وەکوو پەلکە گیای سەر..

کەناری ئاوێکی خەمناك

درێژ ئەکەن

چۆن ئەمگەنێ ؟ !»

● دایە ئەبێ جارێکی تر بە سك هەڵمبگرینەوە

لەدایك بوونی ئەمجارەم ..

ئەبێ دوێنێت لەبار بەرێت

دایە حەزئەکەم .. زیندووم

بەزیندویی ..

لاوانەوەتم گوێ لێ بێ ..

لاوانەوەت .. ئەو باڵندەی گریانەیە

بە دەنووك لەناو پێڵومدا ..

دەنك . . دەنك . .
فرمێسکەکان هەڵئەگرێت و .
ورد . . ورد . . چینەی پشکنینی . .
لە نەهێنی ی ناوەوەمدا . . ئەگەڕێت و .
ژانەکان . . ئەدۆزێتەوە . .
لاوانەوەت . . قوڵبی تەنیایم سەرئەخا
بۆ سەر نیگای ئەم سەددەیە .
لاوانەوەت . . بەخۆیەوە ئەمنووسێنێ و .
بەرمناداو . . بەری نادەم
تا ئاوێتەی ناو قوڵبی یەکتری ئەبین
هەتا ئەمرین !
با گوێم لێ بێت . . لاوانەوەت
وەك منداڵیم . .
سەرم ئەخاتە سەر ڕانی
خۆشەویستی ی بی کۆتاییت . .
وەك منداڵیم . . وەنەوز لەناو کۆشتا ئەدەم
توخوا . . دایە لای لایەکەت بگێڕەوە . .
بلاوێنە . . بلاوێنە . .

تەماشاکە . . کە ئاو ئەڕوات

پەلی هەموو درەختەکان

شۆڕن بۆ ماچ . .

دە ماچم کە . . من ئاوی تۆم

ئاوی تۆ نیم ؟ !

ئەی من تاڵی ئەو ڕنووی قژەت نیم

کە هەواری بی‌کەسی‌یەو .

خوری تەشی ی زەمانێکە .

زام ئەیڕێسێ‌و . . ئەیکا بە پەردەی

سەر چرپای بووکی ناکام ؟ !

تەشیت بادە . . ئەوە سەری گلۆڵەی ژانەکەم

لێت ون‌نەبم . .

● تەماشاکەو . . ببینەوە . .

لەو هەورەدام . . کە منداڵی ی لێ ئەبارێ

لەو هەورەدام . . کە پەری‌خان

سواری کەژاوەکەی بووەو . .

بە ئاوزەنگی چەخماخەکان

ئەدا لە بن‌سکی ئەسپ‌و . . بنیسکە (٥) ئەکاو .

هێندە نابات

لە بازنەی ئەم زەمانە دەرئەپەڕیٚو .

ئەڵێ . . کاتی . . غاری

دەنگ‌و بڵێسەو . . شەپۆلە

کاتی غارە . . غارە . . غارە . .

● دەس بەرنەدەی هەڵەمووتە(٦)

دەس بەرنەدەی هەوراز ڕووتە

ئەم هەورازە . . بەرازێکە

شفرەکانی خۆی چاندووە . .

ڕیٚ شفرەیە . .

●

بەتەنیا ئەم تووڵەڕیٚیە جێگەی غارە

دەس بەرنەدەی

مەلاس . . مەلاس . . جیڕ بەردەوە . .

دەس بەرنەدەی !

● کیٚ ئەزانیٚ جارێکی‌تر ئەتبینمەوە ؟ !

جارێکی‌تر دەنگم سەر ئەکاتەوە سەر .

سەری گوێ گرتنت ؟ !

لەم وەرزەدا . . کە خێڵ بەرەو زەتوێر ئەڕوا

لەم وەرزەدا . . کە هەناسەم
سیروان لەگەڵ خوێدا ئەبیا
ئەبیا وەکوو ئەو چڵانەی
بەشوێن لق و پۆپدا ئەگرین !
ئەبیا وەکوو . . ئەو چۆلەکە خنکاوانەی
نە خوێندیان و نە تەماشای دنیایان کرد !
کێ ئەزانێ ئەتبینمەوە ؟ !
تا لە زنەی [7] نیگاکانت بخۆمەوەو بڵێم ئۆخەی ،
● ون نەبوویت و گەڕایتەوە . .
ئەزانی بۆ ؟ !
من دایکم
هەر ئاوی کانی ی چاوی تۆ لای من ئاوە
هەر خۆشەویستی ی شاری تۆ . .
لای من خۆشەویستی ی ناوە . .
● کە جێم هێشتووی
بۆ ئەوەیە جێت نەهێڵم !
کەی وا نەبووم
باران . .

ئاتوێو .

منیش ئانووم

کەی وا نەبووم ؟ !

«شوێنەواری دارستانێکی سووتاوەو پەلئەکوتێ

بۆ درەختی یادەکانی .

هەر لەوێدا . . گریان گەڵای ئەو یادانە

لەبەر ترووسکەی ساباتی شەوگارێکدا . .

ئەشواتەوە . .

کە من شایەتی کوژراوو نەکوژراوم» . .

ـ ئێوە ئەڵێن . . بیرکەرەوە

منیش ئەڵێم . . بیرکەنەوە . .

باران نەنووستو . . نەنووستم . .

کاتێ هاتیو لەگەڵ خۆتا ئەو شەوانەت هێنایەوە

کە پێکەوە لە بن سێبەری ئاواتی درەختێکدا . .

لەگەڵ هەزاری دنیادا دائەنیشتین . .

خەو . رەنگاورەنگ . . لە دڵانا یاری ئەکرد

ئەمانبینی : بەفری سەوزیان تیا ئەباری

ئەمانبینی : با . . رەنگداره . .

شینە : مۆرە . .

لە یەك کاتا . . ئەمانبینی :

دیجلە . . چاومان ئەخواتەوەو . .

زریباریش گوێ ڕائەگرێ

لە یەك کاتدا . . هەتاو بووین و سیبەریش بووین

لە یەك کاتدا . . پێکەنین و گریانیش بووین

باران . .

نەنووست و نەنووستم . .

شەوگار ڕۆژ بوو . . ڕۆژیش شەوگار . .

باران ئەی وت :

● بۆ ئەوەی گوڵە گەنمێك

لەناو لەشی هەتاوەوە . .

سەر دەربێنێ و دەستی تانگوێ .

شەماڵ بگرێ و پێ بکەنێ . .

ئەبێ جارێك لەناو هەڵا

تووانەوەی خۆم ببینم و .

جارێکی تر لە بارینا . . ژیانەوە !

منیش ئەم وت :

● من لە تۆوە فێربووم کە چۆن
مەرگم بکەمە پێ‌پلیکەو .
داهاتوومی پیا سەربخەم !
باران
نەنووست‌و نەنووستم
کاتێ هاتی‌و . . خەوەکانت . . خەوەکانم
ڕەوانەوە . .
هەر دەنکی ڕەنگێ کەوتە ژێر
پیلاوێکی ئاسنەوە . .
کوژانەوە . . خەونەکانمان . . وەك گوڵ ئەستێرە .
ساتێ بوو . .
کوژانەوە . .
کاتێ هاتی‌و لەگەڵ خۆتا
وێنەی شیرینت بۆ هێنام
شیرین وایە ؟ !
شیرین تەنیا یەك شیرینە
شیرین وایە ؟ !
تۆ ببینە . . ئەم شیرینە . . دەستەکانی

لێ

بۆ

تە

وە . .

چاوەکانی لەگەڵ پێڵووی :

جو

ێ

بۆ

تە

وە . .

تۆ ببینە لێوی نافڕێ و ناگاتە من ؟ !

کوا شیرینە ؟ !

● فەرهاد شیرینی وات ئەوێ ؟ !

● فەرهاد ڕووبارێکت ئەوێ

درەختی خۆی بچنکێنێ ؟ !

● فەرهاد . . باڵدارێکت ئەوێ

هێلانەی خۆی بشێوێنێ و .

ڕازی بێ بەوەی کە نەفڕێ ؟ !

سەرم بەخشی ی بە باران ئەویش کردی

بە لافری و رژابی بە ئەو .

دۆل و هەردو کەژانەوە .

کە ئەهەنگیان تێ قووت ئەدا

باران

ئەنووست و .

ئەنووستم . .

سەرم . سەنگەرێ بوو .

لەگەڵ – با – دا بەرێ ئەکەوت

ئیتر پڕەکرد بە دڵاو هاویشتمە ناو :

لافاوەوە . .

● لافاو . بیبە

ئەو ناهێڵێ وەتەوز بدەی

لافاو بیبە

ئەو ناهێڵێ سەری فەرهادکوژ بڕێ بە :

لەشی سپی شیرینەوە . .

● شەو سوارێك بوو . .

لە پاشکۆی تاریکی ی خۆیدا سواری کردم

من مردم‌و من نه‌مردم !

● ده‌س به‌رنه‌ده‌ی

کاتی غارکردنی مه‌رگه

ده‌س به‌رنه‌ده‌ی

ئاڵیره‌وه . . شاری مردن وه‌ك دووریشه .

نزیکیشه !

ده‌س به‌رنه‌ده‌ی !

● له [illegible]ڕه‌ی گێژه‌نداو‌و ئه‌م سه‌ده‌یه

گێژه‌یه‌دا

● له گێژه‌ندا . هه‌ڵویستی خۆت بدۆزه‌وه .

● ئه‌م گێژه‌نه . . سووڕانه‌وه‌ی

توسه به‌ده‌وری مردندا

له‌م جێیه‌دا . که‌شتیکه‌ی نووح

سه‌ربه‌ره‌وژێر ئه‌بیته‌وه

له‌م جێیه‌دا

ئاو . . هه‌ناسه .

له سنگی خه‌کاودا ئه‌دا

که‌ی سیندوباد که‌یشتۆته ئه‌م گێژه‌نه

کەی ؟ ! کەی ؟ !

« بە لێواری مەرگی مندا پیاسە ئەکەن

وا ئەخنکێم . . ئەمبینن و بەڵام باسی .

خنکاو ئەکەن

دەرم بێنن . . پیاسەی ئەو سەر تەواو ناکەن

من ئەخنکێم . .

دەرم بێنن . . دەرم بێنن ! »

● کێ هەناسەی هیچ خنکاوێ هەڵئەمژێ ؟ !

ئەی هاواری خنکاوەکان

کێ دێ لە ئێوە بپرسێ

ئەمە زەمانی . . خنکانی

ئەستێرەیەو . . شایی زەلکاو . .

● ئەمە سەردەمی کۆچی ڕووبارو پەری خانە

ئەی پەری خان .

هەردوو دەستم . سەولی

ناو کەشتی ی ڕەوەندی

نیگای تۆیە . .

لە نیگاتا من حەلدەم

لە نیگاتا من گۆرانی‌ی .
ئەو ڕەزانەم هێشووی وەرزی .
بەخشندەیی زەمین ئەگرن
ئەی پەری خان .. زەمین تۆیت‌و .
تۆ زەمینی ..
ئەی پەری‌خان .. لێم‌گەڕێ با :
سەمای مردن لەسەر ئەو لووتکانە بکەم
کە بە ترس داپۆشراون
لێم‌گەڕێ با . ئەم کڵپەیە
لە ئۆیەرێنی .. سووتانا
دەس‌بکاتە ملی جەڕاوی ناوپەنم
لێم‌گەڕێ با :
لەسەر شانۆی پەراسووی خۆم
حاڵم لێ بێ‌و .
بە گڕەوە .. بچمە ناو دڵی یەزدان‌و .
ئەو ڕاستی‌یە .. بدۆزمەوە ..
کە لە خولیای .
نەسرەوتی ناو سەرما ئەژی

لێم گەڕێ با . . هەموو جارێ
لەدایك بوونێکی تازە
مەرگی تازە . .
ببینم و ببیسم و خۆر لە دەرگەی .
نەهێنیدا . . بێنمەدەرێ و .
نەخشەیەکی تر بۆ گیانم بکێشمەوە !
« کە ئەچمە ناو مردنەوەو ڕائەوەستم
قەنارەکان ڕائەکەن و پەتەکانیش
خۆیان گرمۆڵەی .
بەرپێم ئەکەن
کە ئەچمە ناو مردنەوەو سەرنج ئەدەم
بە چاوی خۆم . .
لەدایك بوونی - نەهێنی ی - تۆ ئەبینم
خوا ئەبینم
دێت و یەك . . یەك
دڵی ئەستێرەکان ئەخاتە ناو .
لەپی دەستم» .
کەی وا نەبووم . .

باران نانوێ‌و .

منیش نانووم .

باران خۆی‌کرد بە دەرووغا . لەناو بیرما زەمین هەستایە . سەر پیان‌و بانگی لێ کرد . بێشەی چڕی ڕوانینی من . شاری نەدۆزراوەی تیایە . من دڵدارم ئەی پەری‌خان . من دڵدارم . درەختەکانی ناو گیانت ئەنووسمەوە . کەژەکانی ناو بینابیت ئەخوێنمەوە . دە تۆش گیانە . ئەنووسەوەو ئەخوێنەوە . لەسەر لەشی هەر گەڵایەك . کە ئەوەریێ‌و کە ناوەریێ . ئەخوێنەوەو ئەنووسەوە .

● لە کەیەوە تۆ «سیزیف»ی‌و ئەم جیهانەش .

بەردەکەتە ؟ !

لەکەیەوە تۆ «زوربا»یت‌و بوومەلەرزەش .

سەماکەتە ؟ ! ؟؟

بیرت نایە هەروەك مردن بیری نایە

لەکوێ بووە ؟ !

بیرت نایە هەروەکوو ئاو بیری نایە

بۆ یەکەم‌جار

ژانی بە کام ئۆقیانووس‌و .

زەریاوە .. گرت ؟!

● بیرم نایە .. بەلام ئەوەندە ئەزانم

بە یەکەوە من سیزیف‌و زۆرباو مەرگ‌و

ئۆقیانووسم !

باران نەنووست‌و ..

نەنووستم

نیسان هات‌و گوڵی چاوی گوندەکان‌و شارەکانی

دا لە یەخەی مێژووی زەمین

لە کۆتایی ڕۆژەکانی نیساندا بوو ..

چووم بەپیری ئەو جۆگەیەوە .. لە لێڵی

دەم‌و چاوبا ..

ئەو سوێسکە کوژراوانەی بەرەو کەناری ڕائەدا

کە گۆریچەی یادگاری

گریانم بوون ..

بەیانی‌یەک .. لە کۆتایی ڕۆژەکانی نیساندا بوو ..

شەوەزەنگی

لەناو دەمی

ئەژدیهاوە ..

کەوتە خواریٚ

بەیانی بوو . . خۆر ئاوا بوو

● هات . . هات . . هات

بوومەلەرزە – قیژە – ئاگر – دووکەڵ – خوێن –

خۆڵەمێش ! !

ئەی نیسانی گوڵی ڕەش‌پۆش چیت لیٚ کردم !

● سەرت بەختی ی بە ڕەشەباو .

چووینە ناو چاوی مەرگەوەو ،

چرای گریانت داگیرسان . .

چرای گریان

ڕەنگی شەوقی

لە مانگی کوژراو وەرئەگریٚ

تۆ لەبەریا . . دابنیشەو .

«لۆرکا» بێنە تەنیشتەوەو .

ئەوسا وەك ، دوو

جووتە سەروو

هەڵچن . . هەڵچن . . هەڵچن . .

هەتاکوو مانگێ

له باوه‌شی شیعر ئه‌گرن !
باران نه‌نووست‌و نه‌نووسێ
ئه‌م زریانه له «گلگامش»ی[٩] کاروانیا
قاره‌ی تۆفان ناونووس ئه‌کات..
ده‌رگای داستان‌و ئه‌فسانه..
له‌سه‌ر «ئه‌نکیدۆ»ی هاوڕێی ئه‌کاته‌وه..

● تۆش «پیره‌که‌و زه‌ریا»که‌[١٠].. به
● په‌ڕینه‌وه.. له‌م تۆفانه
پردێکی چه‌خماخه‌ی ئه‌وێ
● تۆش «بوراق»[١١] به !

« بووم به بوراقی په‌یامی سووتاوه‌کان. بووم به پیره‌و به زه‌ریاکه‌ی. ناو ڕۆمانی کۆچی ئه‌مجاره‌ی په‌ری‌خان. کێوه‌کانم له‌ناو وره‌ی خۆمدا مت‌کرد. کێوه‌کانم. به‌سه‌ر وشه‌مدا هه‌ڵگه‌ڕان. له تێرینه‌ی ترسا ژیام. من زمانی‌خه‌نجه‌ری بووم خوێنی کیلانه‌که‌ی خۆمم ئه‌لسته‌وه‌و هه‌موو ڕۆژێ چاوه‌ڕوانی.
هاتنی کفنی خۆم ئه‌کرد. هه‌موو شه‌وێ چاوه‌ڕوانی.
ته‌ورداسی برینه‌وه‌ی خۆمم ئه‌کرد.

● بڕۆ . . بڕۆ . . تا ئەگەیتە دوو ڕیانێ
یەکەمیان بە دەستە ڕاستا . . ڕێگەی هاتە
تۆ . . مەیگرە . . .
ملی چەپیان بگرەو بڕۆو بەری‌مەدە . .
تا ئەگەیتە کانی و ئاوێ . . لی‌ی لا مەدە . .
بڕۆ . . بڕۆ . . دەشتێکی دەرزیت دێتە ڕێ
تۆ هەر بڕۆ . . بەرەو دووا نەگەڕێیتەوە . .
تۆ هەر بڕۆ . . تا ئەگەیتە بەر ئەشکەوتێ
بچۆ . . ژووری
لە نیوەیدا . . خۆت مەلاس‌دە . .
کە تەماشات‌کرد ئەبینی :
لە کەناری ڕووبارێکدا . . دەڵەدێوێ لی‌ی نووستووە
مەمکێکی داوە بەم شانیاو .
مەمکێکی‌تر بە ئەو شانیا
هیچ دەنگ مەکە . .
ئاوی ڕەش دێت . . هیچ دەنگ مەکە
ئاوی زەرد دێت . . هیچ دەنگ مەکە
ئاوی سەوز دێت . . هیچ دەنگ مەکە

که ئاوی سوور هات . .
بچۆرە پشت سەرێوە . .
ترست نەبێ ، شمشیرەکەت هەڵبکێشە
تا ئەتوانی . . دەست هەڵبڕە . .
دەست هەڵبڕە . .
بەرەو کاژەڵاکی سەری
دایوەشێنە . .
دایوەشێنە . .

● ئاوی ڕەش هات
ئاوی زەرد هات
ئاوی سەوز هات
بەڵام ئاوی سوور هەر نەهات
بۆچی نەهات ؟ !
بۆچی نەهات ؟ !

● بۆ ئەوەی ئاوی سوور بێت و شمشێرەکەت بوەشێنی
ئەبێ سەرچاوە ، لە خوێنتا هەڵقوڵێنی
بە دەماری ڕەگەکاندا شۆڕبیتەوەو .
لەناو خۆرێکی تازەدا سەر دەربینی

بۆ ئەوەی ئاوی سوور بێت‌و شمشێرەکەت بوەشێنی
ئەبێ لەشی مەرگ‌و ژیان
بەیەکەوە ڕاوەشێنی !
« دایە . . دایە . . من ئێستاکە دووکەڵێکم
لەشوێن برینی خۆمەوە هەڵئەستم‌و بەو دووکەڵە
شەدەی سەری ئەم لووتکانەت بۆ ئەبەستم
دایە . . ئێستە چادر منەو من چادرم
خۆم هەڵئەدەم
لەناو کرێوەی . . خەمی سەر دەم‌وچاوی
هەزاراندا . . خۆم هەڵئەدەم . .
هەڵم‌ئەدا . لەسەر ئازاری باڵ‌کەوتووی
پێدەشتی زام هەڵم‌ئەدا !
چادر . . چادر . . چادر . . .
شارە مێروولەی دەرکراو . .
هێلانە بۆ پەڕەسێلکەی باڵ‌کراوو دەنووک‌کراو . .
چادر . . چادر . . لانە بۆ کەرویشکی گیراو . .
چادر . . چادر
دەرزیی سەرما – پەراسووی سپل – کۆشی بەفر –

نانی گڕباو – سیمای وەریو – چاوی مردن –

گۆڕستانی ! . .

سەوت بەخشە ی بە باراندا .

گازەرەی پشتی خۆرە . .

ڕاکێشانت بۆ بردنەوەی گردوەکەی

تیر هاوێژە ! . .

ئەی نازانی تۆ کەوانیت ؟ !

ئەی نازانی کە حەوت ساڵ بوویت .

باوکت کەوانێکی‌تر بوو

بۆ تیر هاوێژ

ئەی نازانی . . ئەی نازانی

تۆ کەوانی ؟ !

● کەی وا نەبووم
باران نانوێ‌و .
منیش نانووم . .
ئەی «پەری‌خان»ی ولاّتی خۆڵەمێش‌و گوڵەباخم
تۆ دڵخوازی هەموومانی‌و . هەمرومان تۆین
تۆ باسکی ئەو قەڵەمانەی . .
باوەش ئەکەن بە بانگەوازی دوارۆژدا . .
تۆ دڵخوازی فەرهادێکی
لە بیابانی مێژوودا . .
لەبەر داکردنی تەورا . .
بەزۆر لێزمەی تێزاب‌و بەسەر ترکەزی مردندا . .
باز ئەدات‌و بۆ ئەو کارێزە ئەگەڕێ
کە گڕی تینوێتی . . مەلی . مەمکەکانتی .
تیا بشکێنێ . .
ئەی «پەری‌خان»ی ولاّتی خۆڵەمێش‌وگوڵەباخم
ئێمە بەتەنیا هەر نیگای تۆ شلک ئەبەین
خۆت لەناو گێژی تۆفاندا وەستاویت‌و چاوت لێ‌بە :
دڵدارەکانت . . دەرئەکەن

دەرمان ئەکەن و زۆرپی یان
بە قەراغی دەم و چاوو لووتمان ئەسڕن
● میز ئەکەنە ناو پشتمل و دەسمانەوە . .
● بە میز «فەرهاد»یان لەسەر کارتۆنی ،
بەتاڵی ی ، ویسکی کانیان . . بۆ ئەنووسن
● لە قەراغی ڕێ و بانیشا لە چوارچێوەی
قوڕو لیتەو . . تۆزو خۆڵی . .
توێتاکانیان . . ئەگرتین !
ئەی «پەری خان» ئەمانەوێ خۆشەویستیت
وەکوو نان بیەخشینەوە
وەکوو منداڵ بیگرینە کۆڵ
وەکوو گوڵ بیکەین بە چەپك
وەك شیعر بیخوێنینەوە . .
● گوێیان بە لۆکەی تاریکی ی ئەئاخن
تف ئەکەنە ناوچەوانی
نان و منداڵ . .
گوڵ کوێر ئەکەن
قاچی شیعر ئەبڕنەوە . .

چاوت لێیە : جێگەی زمان ئەگوێزنەوەو .
مۆری ئەکەن

- ئەیانەوێ . . ئەوان بەتەنیا مۆخی . . کایانیان
بۆ خەڵك ئەوێ . .

- ئەیانەوێ . . ئەوان بەتەنیا چاوی شووشەیان
بۆ خەڵك ئەوێ

پاسەوانێ ، بەڵام نووستوون
پاسەوانێو ئەتدزن
پاسەوانێو کچێنیت لەسەر مێزیان
جوکەرێکەو . .
پاسەوانێو . . . .

. . . .

- چاوی خۆتەو ئەبێ بڵێی چاوم نی‌یە
گیانی خۆتەو ئەبێ بڵێی گیانم نی‌یە !
ئەی پەری‌خان
باران نەنووستو ،
نەنووستم . .
بەڵام چبکەم . . پێت نەگەیشتم ؟ !

سەرم بەخشی بە باران‌و شەو سوارێك بوو

لە پاشکۆی ڕەشەبای خۆیدا سواری کردم

بەلاَم چبکەم

پێت نەگەیشتم . . چبکەم ! . . چبکەم !

ئەی پەری‌خان

بەیانی‌یەك . . کاتێ هەستام

کاتێ زانیم . . کاتێ ڕوانیم

— لەو بەرەوە —

خۆشەویستیت بۆتە شووشەی

«آب‌جۆ»یەکی خالی‌و لەسەر سەری .

فەرهادەکەت . . بە نیشانە ئەیپێنەوە . .

تەق

تەق

تەق

تەق

ئەیپێنەوە . . ئەیشکێنن

ئەیشکێنن . . ئەیپێنەوە . .

ئەی پەری‌خان

بەیانی‌یەك . . كاتێ ڕوانیم . . كاتێ زانیم
خۆشەویستیت
بۆتە تەپڵەكی جگەرەو .
نێرگەلەی بەردەمی ئەوان
قوڵپ
قوڵپ
قوڵپ . . ئەی‌مژنەوە . .
بەیانی‌یەك . . كاتێ هەستام . . كاتێ ڕوانیم
– لەم‌بەرەوە –
خۆشەویستیت . . بۆتە قاسەو فرۆشگایەك
بە كلیلی . .
جومگەی فەرهادێكی كوژراو
لێ‌ی نیشتوون‌و . . ئەیكەنەوە . .
فڕان
فڕان
فڕان
فڕان . .
ئەی پەری‌خان باران نەنووست‌و نەنووستم

بەلاّم چبکەم پێت نەگەیشتم . .
کاتیّ هەستام . . لەژێر سمی ئەو ئەسپەدام
کە سواری بووم
کاتیّ ڕوانیم . . لەبەردەما
ئەستێرەی ناو خەونەکانم
پەلکە گیای سەر پەنجەکانم
بەدوای یەکدا . .
وا : هە . . ڵ . . وە . . ریں . .
کاتیّ زانیم . . ملم لەژێر هەرەسی لەشمایە
لەشم لەژێر دنیادایە . .
داو . . داو . . داو
کاتیّ زانیم . . هەردوو دەستم
جێم ئەهێڵن . .
هەردوو قاچم . . جویّ ئەبنەوە . .
دانەکانم . . بوونە مشار
ئێرگەی پشتم ئەبڕنەوە . .
لەولامەوە . . پێچکەی سەرم ئەڕواو ئەڕواو . .
بە سکما خل ئەبێتەوە . .

لەولامەوە . . زمانی خۆم ئەمتووسیت و .
لەولاوە . . ئە مـ سـ ڕ یـ تـ ـە وە . .
هەرەس
هەرەس
هەرەس
هەرەسێکە هەرەس ئەکا بەزێرەوە
هەرەسێکە هەر دێت و دێت و دێت
نابڕێتەوە . .
نابڕێتەوە . .
● ڕاکە . . ڕاکە . . ڕاکە
سێبەری خۆت بگرەرەوە .
● چاری خۆتەو نەبێ بڵێی چارم نی یە . .
● ئاوی ڕەش هات . . ئاوی زەرد هات . .
ئاوی . . بەڵام ئاوی سوور هەر نەهات
بۆچی نەهات ؟ !
بۆچی نەهات ؟ !
● بابە کوانێ دەستەکانت بۆ جێت هێشتن ؟ !
بابە ئێمە ئەچین بۆ کوێ ؟ !

بابە بۆچی دایکم ئەگری؟!

● بۆچی؟! بۆچی؟! بۆچی؟!

● لە دواساڵدا

فەرهادێکی کوژراو وتی:

لەبەرئەوەی هەرەم‌ەکە لەسەر نووك‌و

سەر بەرەوژێر دانرابوو

هەرەس وابوو. زەویش

بنکەو ڕەگی ئەویست

تۆفانەکەش زەریاوانی

چەند خوابەك بوون

خۆفۆی گەورە

خۆفۆی

بچووك

خۆفۆی

قرە

● داریبووشیش دەنگ‌و سەری لێ دزیبووین

بۆیە کاتێ هەرەم ڕووخا

نەهەنگەکانی داستان‌و دەر داستانی

ئەم سەدەیە کۆبوونەوەو .

تۆفانەکەیان هەڵمژی

کێش مایەوە

چیش مایەوە

چوون بەناخدا

چوون بەناخدا

تەڵە .. تەڵە ..

داو .. داو .. داو

● شێت بووم .. شێت بووم

● کێ ئەزانێ جارێکی تر ئەتبینمەوە ..

تا لە زنەی نیگاکانت بخۆمەوەو .

بڵێم تۆخەی نەمردیت و .

گەڕایتەوە ؟ ! ئەزانی بۆ ؟ !

چونکە هەر ئاوی کانی ی چاوی تۆ

لای من ئاوە ..

چونکە هەر خۆشەویستی ی شاری تۆ

لای من خۆشەویستی ی ناوە ..

باران ئەتووست و ئەتووستم

لە سێهەم ڕۆژی پرسەما
لە شارێکدا . . کە هی خۆم بوو هی خۆم نەبوو
من مەزاتی . .
کفن و تاتەشۆرو
دارەمەیت و کێلەکانی خۆمم ئەکرد . .
پڕ بە دەمی ژوورەکان و هۆڵەکانی
کۆشکی سپی . . هاوارم کرد . .
لە بازاڕدا . . هاوارم کرد :
« وەرن بیکڕن . . بە چارەکە مایە . . بیکڕن
وەرن . . کاکە . . وەرن . . بیکڕن :
ئەوە جاجم . لێفەو دۆشەك .
کومبارێك و پریمزێ
ئەوە چوار قاپ و مەنجەڵێ
ئەوە لانکە . .
ئەوە . . کڵاوو جامانە . .
ئەوە . . شیعر . . سێ دیوانی شێرکۆ بێکەس
وەرن کاکە . . وەرن . . بیکڕن»
● کاکە ئەمە لە چی ئەدوێت ؟ !

● ئاگر . . زریان

● وێڵیکە بابە وێڵیکە . .

● ئەوە قوڕی . . ئەوە کلاّوو جامانە . . ئەوە . .

● تۆ ئەوان بەرە «شەمیِّران» دوایی خۆم دێم . .

ئەی قاسەکەت بارکردووە ؟ !

ئەی خاکەکەم . . خاکی پەری

بۆ لەمەودووا . گەر پیشانگەی

تابلۆکانی خۆم کردەوە . .

خۆ تێم ئەگەیت

خۆ پێم ناڵێی : . ڕەنگەکانت . . وشەکانت

خنکاوی ناو تەم و مژن

نازانین . . چاویان تیا دەرکەین

ئەی شارەکەم . . شاری پەری

من تێت ئەگەم . . تۆش تێم بگە

دوای ئەم کۆچەو . . ئەو زریانە

بیّ مەکەنە . . ئەگەر تابلۆیەکم وابێت :

« لەدەرەوە . . بیّ چوارچێوە

لایەکی کەوتۆتە خواریّ

بزماریکی تیلاّ شیوەش بەسەر دلیا داکوتراوە
لەناوەوە : ڕەش . . ڕەش . . ڕەش
سەری سەگیك وا بە لەشی بزنیکەوە
سەری بزنی وا بەلەشی ئەسپیکەوە . .
لەپی دەستیکی بی پەنجە . .
کیویلك لەسەری نووستووە
لە گۆشەی دەستە ڕاستیشدا
مشکیلك بەلاّم مشکی ڕاستی ی
بە قرتەقرت
ڕەنگی تابلۆو . . تابلۆ ئەخوات،

ئەی پەری خان . . تۆ چەپکە قژی ، دەسکەنەی هەلکیشراوم بدەری .
تا لە گۆلدانی گریانا هەلیبگرم ، بمخەرە ناو دۆزەختەوە .
تا خەلاّتی سووتاندنم ، بکەم بە بەروکی مەرگا .
ئیستا بی بینایی ئەڕۆم . پەلکوتانم لیدانی سەولە لە گۆمی هەلمژراودا . .

ئەی پەری خان
باران نەنووستو نەنووستم
بەلاّم چیکەم پیت نەگەیشتم . .

ئەی پەری‌خان

پەلە . پەلە پەخەی

نەخشە گەورە گەورەکانی دنیام گرت‌و .

هاوارم کرد :

پەری‌خانی هەموو دنیا بە فەرهادی خۆیان گەیین

ئەی پەری‌خانی من بۆچی پێ‌ی نەگەیی ؟ !

قیژاندم بەسەر هەموو جیهاندا . .

لە بێژنگی قیژەمەوە

دەست‌و پەنجەی وردیلەکان . .

کەوتنە خواری‌و . .

راست‌بوونەوەو چوون بە چاوی

ئەو پەیکەرەی

لەبەر دەروازەی «نیویورك»دا

شان‌و ملی سوڵتانەکان ئەشێلێت‌و .

بەم دەست گڕی هەڵگرتووەو . .

بەو دەستی‌تر . .

خۆڵی ئێسکی دڵدارەکانی سەربەستی‌ی

پێدا ئەکات . .

هاوارم‌کردو . . له شه‌وی هاوارمه‌وه . .

ریز . . ریز . .

میخی هه‌موو چادره‌کان هاتنه‌ده‌ری‌و . .

خۆیان به سنگی شانۆی گشت

والی‌یه‌کانی ئه‌م گێتی‌یه‌دا داکوتی

به‌لاّم په‌ری ئه‌مه سه‌ده‌ی بی‌ده‌نگک بوونه

له سه‌ربڕینی . بالّنده‌ی بی‌هێلانه

باران

ئه‌نووست‌و . . ئه‌نووستم

به‌لاّم چبکه‌م . . ئه‌ی په‌ری‌خان

پێت ئه‌گه‌یشتم . . .

گه‌رامه‌وه . .

هاتمه‌وه سه‌ر مالّی چۆلّی ژانه‌کانم

وه‌کوو کراس من گێنگلّیان له‌به‌رئه‌که‌م

له‌گه‌لّ ئێشدا وه‌کوو ئاشقه‌و ماشقه

تێک ئالاّوین . . .

له‌گه‌لّ خه‌م‌و ته‌نیاییدا . . به که‌ناری خوێنشینا

پیاسه ئه‌که‌ین

لێك تێر نابین

ئەو گۆرانی ی – کۆچی یارم کۆچی سوورە –م بۆ ئەڵێت و .
منیش دوا هۆنراوەی پایزی ناو . .

چاوانی هەڵوەریوی تۆی
بۆ . ئەخوێنمەوە :

گەڵای تەماشات بۆ وەری و کەوتە ناو مشتی هەناسەی
تەزیومەوە . سینەم چاڵە خەزانی بوو . لێوان لێو بوو .
لەو ئاخانەی وەکوو بێچووە چۆلەکەی بەر دەنکە تەرزە
خزابوونە پاڵ یەکتری و . هەڵلەرزینیان ، وەکوو دەسماڵی پوولەکەی
کلووی بەفر . ئەدا بە شانی درەختە ڕووتەکاندا . .

بەری ناوت وشەیەك بوو . . بەڵام زمان تیا ون ئەبوو
جارێکی تر لەکوێت بێنمەوەو . دەم بنێم بە ڕووناکی ی گەردنەوە .
لەکوێت بێنمەوە تا واشەی شەوی ڕەشم . لە بەریا
سەربڕیت و . ناوچەوانی داگیراوم دیسانەوە هەڵکەیتەوە . .

بەری ناوت یەك وشە بوو
بەڵام هەرچی فەرهەنگی شاخ و پی دەشتە
لە نیگاتا نەخشەی ڕێنومایی و هیوای
بینایی یان ئەدۆزیوە . .

گەلای سەرنجت بۆ وەری و کەوتە ناو هەناسەمەوە ؟ !
من هەناسەم ئیستە سووتووی پەراسووی خۆم
بە با ئەکات . ئەی لەیلاکەم . ئیستە ناخم
بەرە سیلەکەی وشەیەکە بی هیلانە
نزم ئەفڕێ . بەر سنگی خۆی
بە ڕوومەتی گوڵاڵەکان سوور ئەکات و .
لە ئاوێنەی نامۆییدا خۆی ئەبینی
لەناو باوەشی گریاندا . .
گوێ بۆ دەنگی خۆی ڕائەگری
گەلای سەرنجت بۆ وەری و کەوتە ناو مشتی هەناسەی
تەزیومەوە . تۆ گۆرانی ی ڕەنگاوڕەنگی خەوی کەژ بووی ،
پرچت ڕێژنەی بارانێ بوو
بە شان و ملی شەبەقا شۆڕئەبۆوەو
لەسەر کەمەری بنارە چاوسەوزەکان
ئۆقرەی ئەگرت
ئەی پەری گیان . .
جارێکی تر . . لەکوێت بێنمەوە بۆ ئەوەی
عەزێنی لە لەشی بخۆت . هەروەکو گوڵ ئەستێرەیەك

بدەی لە بەفرو تریفەی مەمکەکانت
لەکوێت بێنمەوە بۆ ئەوەی :
ساتێکیش بێ . . سەرخەو لە دەنگتا بشکێنم
ساتێکیش بێ . . لەناو ماچتا
من بە باڵی گڕنی بەربووی قەفەسی لێو
خوڵەمێشی ئێسکی ئێستەم داگرسێنم . .
گەڵای سەرنجت بۆ وەری و .
کەوتە ناو مشتی هەناسەی تەزیوەوە ؟ !
لە لاپەڕەی بیرەوەری دەفتەرەکانی پایزدا . .
جێگە دێری نابینێوە . .
تا هەڵوەرینی نوێتری تیا ببوێست
گەڵای تەماشات بۆ وەری و .
کەوتە ناو چاڵە خەزانی سبەمەوە ؟ !
باران
ئەنووست و . . ئەنووسێ
ئەو ئەباری و . . من ئەبارم
بەئاگام و . . ئەو ئەباری و .
من سەرنێلی کۆچ کردم

بەرەو گەرمێن

ئەی پەری‌خان هەمووی کۆچە

چی ئەبینم هەمووی کۆچەو .

لە غەریبیمدا بارئەخەن

لە نامۆیی چاوما ئەژێن

خەوەکانم ئەی پەری‌خان .. خەونەکانم

لە خەویشما هەموو شەوێ :

« بە هەردوو دەست خێرا .. خێرا ..

هەر سەری تاڵەمووی ڕەشەو ئەیانگرم

بەناو دەمما لە قورگمەوە کێشیان ئەکەم

کێشیان ئەکەم . بەڵام ئەوسەریان دیار نی‌یە

نایان گەمێ

ئەپچڕێنو .. دیسانەوە دەست‌پی ئەکەم

تەواو نابن . ئەپچڕێنو دەریان دێنم

ئەپچڕێنو .. کێشیان ئەکەم ..

ئەوسەری تاڵەموو ونە .. نایانگەمێ »

ئەی پەری‌خان لە ئیستەمدا ..

ساتێ نی‌یە . چرکەیەك .. یان دەقیقەیەك

هەزاران ساڵ تیایا ئەژیم
لەئیستەدا . . گۆشەیەکی سەرم نی‌یە
چەند قارەیەك لە خولیادا
پەنابەری سۆزی نەبیٚ‌و .
تیایدا ئەگریم . .
ئەی پەری‌خان من نامۆییم
زەمانی بی‌کۆتایی‌یە . .
باران نەنووست‌و . .
نەنووستم . .
باران باری‌و منیش باریم
باریم‌و کۆچی لیٚ‌خوڕین بەرەو گەرمیٚن
سواری دەمی شمشیرێکی تیژی کردووم
من مردووم‌و من نەمردووم . .
ئەوا هاتووم . .
کلووی بەفری دەم‌وچاوم
لەسەر پشکۆ بباریٚم
کۆچی بارمان کۆچی ڕیٚ‌ی سووری ڕووبارە
هاوینەو خیٚڵ

بەرەوخوارە . .

ئەی پەری گیان

لە ئیستەدا . . من بەتەنیا شەوم هەیە

کە ئەچمە لای . کە دێتە لام

شەوم هەیە

شەو کۆچی هۆزی خامۆشی ی

لەناو دڵە تەنیاکاندا . . بەری ئەکات

لەسەر قەدی درەختەکان

تاریکی ی . . ئەنووسێنەوە . .

داڵدەی ئەو مەلانە ئەدات

کە خوێندیان لە قورگ کردوونەتەوە . .

ئەی پەری‌خان شەوم هەیە

کە ئەو دادێ

دار خورماکان . . یەکە . . یەکە

بە ئەسپایی . .

ئەپەڕنەوە . . ئەوبەر کەنار

ئەپەڕنەوەو . . لەو سەرەوە . .

«فورات» دێنن بۆ دیدەنیم

بۆ زوورەکەم

کە «فورات» دێت

شیعرەکانم ئەبنە (مەشحوف) و[12] گۆرانیی

«ڕێل و حەمەد»م[13] بۆئەڵێن

کە فورات دێت . . وەکوو «هەڵۆ»

سەرئەکاتە سەر سەری غەریبیی من و ،

ئەگری و ئەگری و .

هەواڵی «سیروان» ئەپرسێ . .

ئەی پەری خان

کە فورات دێت

من چاو ئەنێم بە دووربینی برینێوە

سەرچاوەی ئێشی ئەبینم

دێتە پێشێ ، زۆر نزیکە

وا ئەبینم : سەرچاوەی ئێش

لەناو شاخدا مێژووی دوورم

هەڵئەهێنجێ و . . ئەیکاتە ناو ئێستامەوە

کە چاو ئەنێم بە دووربینی برینێوە . .

لە دەروونیا

لاشەی ڕووباری خنکاوی‌تۆ ئەبینم
لەناو بنیا . .
بنی فورات تابووتی قورەو هەزاران
گوڵی کوژراوی تیا نووستوون
بنی فورات . . هەزار سەوڵی
دەست‌و بازووی . . بەجێ‌ماوی
دڵدارانی ئاوی تیایە
ئەی پەری‌خان
هەموو شەوێ کە فورات دێتە دیدەنیم
حیکایەتی ماسی چاوی
بەزۆر لە ئاو دەرهێنراوی
تۆی بۆ ئەکەم
گوێم بۆ ئەگرێ
کە من ئەگریم . . ئەویش ئەگری‌و ،
ئەگری‌و ئەگری‌و . .
هەتا وەنەوز لە شەپۆلی پێڵوەکانیا
ئەیباتەوە . .
هەتا لەناو گیانما ئەنوێ

ئەی پەری‌خان
وا فورات نووست
وا باران نووست
تەنانەت وا ژوورەکەم نووست
پێ‌خەفم نووست
بەلاّم پەری
ئەی «پەری‌خان»ی وڵاتی،
خوّلەمێش و گوڵەباخم
من نەنووستم
من نەنووستم
من نەنووستم.

حوزەیرانی ١٩٧٥

پەراوێزەکان

(١) کورژن : جیلەی ئەسپ .

(٢) هەوێرکردن : لێك جیاکردنەوەی دایك و بێچوو .

(٣) زەنوێر : کوێستان .

(٤) ڕەوەز : دانە بەردی بەسەر یەکەوەی شاخ .

(٥) تیسکە : حەکوڵکردن .

(٦) مەڵەموت : پلەی خزو سەختی شاخ .

(٧) زنە : کاڵی زۆر بچووك .

(٨) زۆربێو سەما : ئیشارەتە بۆ ڕۆمانە بەناوبانگەکەی کازانتزاکی یۆنانی .

(٩) گلگامش و ئەنکیدۆ : داستانە مەزنەکەی وڵاتی سۆمەر . ئەنکیدۆ : هاوڕێی خۆشەویستی گلگامش .

(١٠) پیرەکەو زەریا : ئیشارەتە بۆ ڕۆمانە بەناوبانگەکەی ئەرنست هەمنگوای .

(١١) بوراق : ئەسپی ئەفسانەیی یە .

(١٢) مەشحوف : جۆرە بەلەمێکی تایبەتی یە کە لە ناوچەی زۆنگاوەکانی خوارووی عێراقدا بەکاردەهێنرێ .

(١٣) ڕیڵ و حەمەد : ئیشارەتە بۆ گۆرانی (ڕیڵ و حەمەد)ی میللی لە خوارووی عێراقدا .

٢. برایموك و
گۆرانی بەفرومندالیم

عیشق ئاگرێکە ، بەربوە هەرکەس دەبێ بەکەس
گەر ڕۆژە ڕەش وەکوو شەوە بێ ، بوو بە شەوچراغ

(مەحوی)

بۆ هاوڕێی شاعیر
کاك «ئەنوەر قادر محمد»

تەوێڵی شاخ لاپەڕەی بەردینی سەرتە . . ڕووم لەوێیە

ئەو گەوانەی [١] کە بازێڕەو [٢] ڕێو بەفر . تۆخی شیعرو

کرێوەی ئەم زەمانەیان لێ نووسیوە . ئەیخوێنمەوە

ئەیخوێنمەوەو . بەڵام سەرنج لەسەر شەختەی هەڵئەخلیسکێ

دووڵ مەبە . چاوم هێشتا لە بارتا پێ ڕەوکەیە .

خۆی بە لقی دارگوێزەکانی دامێنت ئەگرێتەوە . .

سەرم ناخەی ؟ ! هەتاکوو وردتر بەوە لەو تەوێڵە

سەرسامتر ئەبێ گلێنەو وەك بینی ئاو هەڵئەلەرزێ

ڕووم لە تۆیە . . بەفر ئەنوێ ؟ ! ئەمەوێ بچمە ناو نیگای

ئەو هەورەوە هەموو ڕۆژێ خۆی لە کاکوڵو پەرچەمی

خاتوو بەری ئەئاڵێنێو بۆ برایموك [٣] ئەتوێتەوە . .

بچمە ناوی بەگوڵی - شۆڕانی [٤] - ئەگەم ، بەرەی دڵی

ماچ ئەکەمو ماچت ئەکەم ، کوانی دەستت سەرم ناخەی ؟ !

من ئەزانم تۆ برووسکەی کێویت دەستەمۆو ماڵی کرد ،

تەم ناتگرێ : ڕامەمێنە ، ئەی تۆ لە تۆفان نەبوویتو ،

چەمە گوولەی مەرگەوەڕت پخ نەدا بۆ دەنگی خانی

ڕووم لە تۆیە . . ڕووم پرسیارە . خۆشەویستیت وەرامێکی
باڵ نەخشینە کە ئەسوتێت ئینجا ئەفڕیٚو ئارام ئەگرێ
ڕامەمێنە . . ڕوخسارم دەمامك نی‌یە فەرهادێکی
درۆزنە خۆی لە شەوی لۆچەکانیا حەشار دابێ
مانگێکە ئاڵ لە دەواری کۆچ‌کردنی خەما هەڵدێ
مانگێکە سەوز لەناو زەردەی دەم‌وچاوی ئاوتا ئەنوێ
ئەو گەوانەی کە بارێزەو ڕنۆ بەفر لی‌ی نووسیون
ئەیخوێنمەوە . بەڵام سەرنج لەسەر شەختەی هەڵئەخلیسکێ
سەرم ناخەی ؟ ! هەتاکوو وردتر بمەوە لەو تەوێڵە
سەرسام‌تر ئەبێ گلێنەو وەك بینی ئاو هەڵئەلەرزێ

●

ڕامەمێنە
دەمە تەشوێو نووکە پاچی
هەزار – فەرهادی دەمامك –
شکان . . بەڕیین
بەڵام تەلۆمێ لە حەرفی ناوچەوانی
تۆ نەبۆوە . .
تەوێڵ بشکێت

سەر ئەنەوێت

تەماشاکەن : خۆشەویستی ی

من و پەری چەند زەریایەکی بەرینە

هەموو دنیا جۆگەی ژانی لێ هەڵئەگرێ و .

هێشتا پرە . .

تەماشاکەن . . ئەوینێکی چەند بەرینە

●

کوانی دەستت سەرم ناخەی ؟ !

مانگی ئاڵی دڵدارێم و مانگی سەوزی

هەزارەکان ، ئەیانەوێ لەناو بەفرا

ئاهەنگێ بۆ :

«پەری خان»ی تازە بووك و

«براجۆك»ی تازە زاوای تۆ بگێڕن

دەست لە گەردن لووتکە بکەن

ئای لەو وەرزەی

خەم لەدەستی دۆی درەختا

هەڵئەپەرێ و ڕیشی سپی خانی و . . بەفر

بەیەکەوە ئەستێرەی سەوز و سوور ئەگرن .

●

پەری‌خان . . حەیرانی ئەوت

ڕووی لە تۆ بوو :

تیۆی چریکان

شەویك عەشقێکی ئاوارەت

بە بیابانی دڵێکدا تیٚپەڕ ئەبوو

عەشق سەرخەویکی شکان

کە ڕۆژ بۆوە ، لەو جیٚیەدا

خەون بووبوو ، بە کانیاو

مەل درەختی خۆی دۆزیٚوە . .

درەختیش بوو بە نیشانەی

ئەو عەشقانەی خۆیان لە ڕیٚی

چاوی بەفری تۆدا سووتان .

●

برابۆك . .

دەستی نایە . . بن گویٚی لاوك

تیٚی چریکان :

بەفر نانویٚ

بنووستایه

کوێرەکانی ی

ئەژبایەوە ؟ !

بنووستایه

کوێستان ئەبوو

بە هەواری قاسپەی سووری ؟ !

بنوستایه . .

ڕووبارەکان نەئەخنکان ؟ !

●

برایمۆك . . چاوی لێ بوو . .

بەفر ئەباری و لەبەر گڕێکی دزراودا

دزێك ماری دەروونی خۆی دەرهێنابوو

هەتا گەرمی بکاتەوە . .

ڕێز . . ڕێز . . کلوو هاتنە خوارێ

ئەگەیشتن . . نەئەگەیشتن

ئەتوانەوە . .

هەزاران کلوو بوون بە ئاو

تا ئاگریان کوژاندەوە !

●

ئەوێڵی شاخ لاپەڕەی بەردینی سەرتە ڕووم لەوێیە
ئەو سرووده سپیانەی ئەو لەناو دەنگما ئەیپارێنێ
کە خۆرەتاوی شیعرێکم لێیان ئەدا . ئەبنە هەڵمی
توانەوەی خۆشەویستیم و بە خەرەندی قووڵی ناخما
هاژە ئەکەن . چاو بگێڕن . لە کەفچەرێنی شەتاوی

ئەرخەوانیی ناو – زەڵم – دا . هیرۆی عەشقم ئەبیننەوە
چاوبگێڕن . لە سامناکیی دارستانە تووڕەکاندا . .
ڕەنگی قووڵی ئێشی خانی و حاجی کۆیەم ئەدۆزنەوە
زەنگی کاروانی سەربەفرە . ڕێ ئەکات و گوێ ڕاگرن
دەربەندەکان هاوار ئەکەن «ئەمە ڕێچکەی گوڵ ئەستێرەی
شیعرەکان نیپەڕێنەبن . کوڕی شەختەن . کچی باران و ڕەهێڵەن
زرنگەی ئەم لە دەربەنداو . خرمەی ئەویش لەژێر قاچی
خێڵی گرِدا . پۆلەکەوی لاپاڵەکان هەڵئەفڕێن
کە هەڵفڕین . قاسپەش ئەفڕێ و . هۆزی دڵدار
بەیەکەوە سەر بۆ سامانی ئەوێڵی تۆ هەڵئەبڕن

●

بەفرانبارە . میر دەڵێ : «بەو مانگی کانونێ بەو چلەوی زستانێ . دەبێ بڕۆی . دەرتبکەم لە وڵاتێ . برایم دەڵێ : لە خۆم بێ‌ئیختیارێ لێمبگەڕێ . . هەتا نەورۆزیو بەهارێ ئەتۆ گوڵێك بووی . . گوڵ . . لەوانەی نەفرینە خاتوو پەری‌خان دەڵێ : برایم لەکنم زستانێ سەختە مردن بۆ تۆیە . خەم بۆ منی ماڵوێرانێ»[٥] .

بەفرانبارەو لەم مانگەدا . .
چیا ئاشنای ئەو ئەوینە سەوزانەیە
مل بە تۆفانەوە ئەنێن
لەم مانگەدا شاخ ئەیەوێ
کوڕەکانی خۆی بناسێ
ڕەشایی هەرچی ڕەوەزو ملەو کاوانێکی هەیە
لە سەهۆڵو زوقم ئەگرێ
کە کڕێوەی ناردە دەرێ
بانگیان ئەکات
نیشانەیان بۆ دائەکات
کێ پێشتر هەڵیگرێتو بیبات پیدا

لە کێڵەکەی «براێمۆك»
پەری‌خانی کچی بەفر .. ئەو ئەبخوازیْ و ،
لە نەورۆزدا .. بووك ئەباتە
هۆبەی دەمی گوڵانەوە !

●

براێمۆك زیندوو بۆوەو .. ئەمجارەیان بوو بە شاعیر
شەو زەریایەکی سپی‌یەو .. ئێجگار مەنگە
لەودیوەوە .. بەفر ئەباریْ ، لەم‌دیوەوە
توێژاڵیْ تەم بۆتە تانە ، لەسەر چاوی پەنجەرەکە
لەودیوەوە ، گڕی دووری – هەیبەت سوڵتان –
وەکوو چاوی پشیلەکەی ئەمدیوی ناو تاریکایی ،
بنی هەیوان ، بریسکەی دێت ، لەودیوەوە
درەختەکان کۆماوەی ژێر لەشی بەفرن
لەم‌دیوەوە ، – حاجی قادر – گڕی چاوی خۆشتر کردوو ،
هەستایە پیان ، ئازاریکەو پیاسە ئەکات ، بە لەبی دەست
تانەی سڕی ، ئەودیو هاتە ئەم‌دیوەوە ، لەگەڵ بەفرا ،
چاو لە چاوی خۆشەویستی‌ی پەری‌خان گیان ناترووکێن
بی‌دەنگی‌یەك بوو بە شیعر

بەفر وتی :

– تۆ نانویت و منیش نانووم
من دڵدارێکم دوژمن‌دار
چاوێ لێك نێم
تەوێڵێ بەرزم دائەنێم
ئەی تۆ بۆچی ؟ !

حاجی وتی :

– من ئێشکچی یارەکەتم . لەورۆژەوە . ئەو پێی وتم
بەفر دڵی داوە بە من . لەوکاتەوە شیعرم چرای
داگیرساوی سەر تەوێڵتەو . هەتا ئەمرم .
خۆشەویستیت لە کاروانی
ئەم دەروونە کۆچەرەدا
پێشەنگێکەو لەدوایەوە . . مەنزڵ . . مەنزڵ
رێی سووتانی لەگەڵ ئەبڕم .

شەو گۆمێکی سپی و مەنگە . حاجیش باڵایەکی سوورە
لەناو ئەودا دێت و ئەچێ . زامی دڵی ئەترووکێنێ .
ئازارێکەو بە چوار مەشقی دانیشتووە . قەڵەمێکەو .
لە گیرفانی کۆیە . . دایە . پرتەی چراو لێدانی دڵی وشەکان

لەیەك وەختا لەسەر رانی کەوتنە سەما

« ئەگەر منم لە فیراقیان کزەم لە جەرگەوە دێ

ئەگەر دڵە وەکوو جەرگم دەڵێی ئەوا سووتا»[٦]

هەناسەی بەیتێکی تازە بوو بە هاڵاو

رۆیی و خۆی نووسان بە چاوی پەنجەرەوە . .

توێژاڵی ئەم هەردووودیوی لە یەکتری دابڕیوە . .

لەودیو بەفر هەر ئەباریێ و ئەنیشێتە سەر زەمینی

بەخشندە دەست . لەمدیو قەڵەم بەژن و باڵای

خەمەکانی کورد ئەپێوێ . بەناویا شۆڕ ئەبێتەوە . .

لەودیو تریووسکە دوورەکەی هەیبەت سوڵتان

کز بوو

کز تر

کوژایەوە . .

بەفر ئەنووست . . لەمدیویش چاو . چاوی حاجی برایمۆك

ئەویش نەنووست

بەفر لەودیو . . وشە لەمدیو

بەیەکەوە ئەبارین و . گشت ئەندامی

لەشی سروودی ئەم خاکە شیرینەیان

سپی ئەکرد !

●

ئەوا ئێستەش شەختە ڕێیە
دەریاچە بەستی و ڕێوی یەك (٧)
پێش کاروان کەوت
لەناو ئاوێنەی سەهۆڵدا
سەری ئەسپە کەحیلەکان گەورەترن
باڵای دڵدار .. بڵندترن ..
سەلکەڕێشەو .. ڕەختو .. قەڵپۆز
لەناو ئەودا .. زۆر جوانترن
تەقەی سمو .. پرمەو .. کوڕژن
هۆبەهۆو .. هاواری خێڵی براگۆك
دارستانی ئەو دەنگانەن . تێك ڕژاون
بەفر ئەباری . کلوو پەپوولەی وەریوی
سەر ردێن و سمێڵ با بری کوڕگەلی
ئارمایی مێر کەوتۆتە دووی جێ‌پێ و جێ‌سم
ڕێوی بە سەر سڵێکی کرد ..
ڕێوی کلکی ترسی بزواند ..

لێرانەدا . . سنگی سەهۆڵ قڵیشاوە . .
گەڕایەوە . .
کاروان ڕۆیشت
تارمایی هات . . شریخەیەك . . دووان و سیان و . .
بوومەلەرزەی قرمەژن و . . هەرەسی دوور
تا ئاسمانیش هەوری لۆکەی
خستە ناو کونە گوێیەوە . .
برائۆك . . نەگەیشتەجێ
ماچ و مووچی . . گوڵ و بەفرە
گوڵ و بەفر . . تابلۆیەکیان لەناو سەری
منداڵ نەخشان
ڕەشەبا هات . . بردی و لەسەر
تەوێڵی شاخ شەکانێوە . .
بەفر تارای گرتۆتەوە
بەفر ناوی پەری خانە
لەناو ئاوێنەی سەهۆڵدا . .
ڕەنگی سپی و . . ئەرخەوانی ی
هەڵئەلەرزن . هەڵلەرزینیان

سەمای سروودی ناو گەرووی کێوەکانە

بەفر ئەبارێ

برایۆك . . باڵکەوتوەو . .

ڕووی لە دوندە

برایۆك . . خەو ئەبینی و . .

نەشنووستووە .

ئەمجارەیان برایۆك ئەبێ بە من :

منداڵ بووم و بەیانی یەك چاوی سەرسامم هەڵ گلۆفت

ئەوا ڕیز . . ڕیز . . هێمن . . هێمن . .

ئاسمان شتێکی زۆر سپی ڕژئەکاتە حەوشەکەمان . .

هاوارم کرد : «دایە . . وەرە شەکر باری ی» .

«ئەوە بەفرە . . کوڕم . . بەفرە» . .

– دایە بەفر ؟ ! ئەم میوانە تازەیە من یەکەم جارە کە ئەیبینم ،

«دایە جوانە» . .

ئەچوومە بەر پەنجەرەکە ، کلووم ئەژمارد . .

یەك . . دوو . . سێ . . دە . . پانزە . . نەئەژمێران ،

خەیاڵە بچکۆلانەکەم باڵی ئەگرت :

« بەفر فرمێسکی فریشتەی هەورەکانە . وەکوو دایکم
ئەویش ئەگری . فرمێسکی بەری و فریشتە تەواو نابن .
بەفر لەو لۆکەیەش ئەچێت
کە هەللاجەکەی ئەو ڕۆژە . .
بۆ ئێمەی شی ئەکردەوە . .
خوا هەللاجێکی گەورەیە »
خەیالە بچکۆلانەکەم گەورە ئەبوو :
« دنیا پالتۆیەکی سپی زۆر ئەستووری لەبەردایە
شەو سپی یە . بەفر قژی منداڵانیش وەك باپیرە
سپی ی ئەکات . گەڕەکەکەمان سپی یە . هەمووشتی
هەر سپی یە . .
بەڵام کراسەکەی دایکم
ئاخ . . بەتەنیا هەر ئەو ڕەشە ! »
لە گێژی ڕێشکەو پێشکەدا . . چاوەکانم
وەك بەربینی چۆلەکەی بن گوێسوانەکان
ماندوو ئەبوون
بەفر خەوی لێ ئەخستم .

شەونکی تۆ . .
هۆ دایە خان . . بەفر چیرۆکێکی سپی ئاودامانە
بیکەرە بەر ئەم شەوانە . .
دایە خان گیان . . گوێت لێ نی یە
وا ئەسپەکەی «براێزۆك»
لەبەر ماڵی «پەری خان» دا . . ئەحیلێنێ . .
خرمە خرمی تەرزەی چاوی . . خاتوو پەری
لاواندنەوەی گوێ بانیژەو سەر سەربانە ؟ !
هۆ دایە خان . . داپیرە گیان
کەڵە پشکۆی ناو ئاگردان
چاوی سووریان تێ بڕیوین
میرزە ڕەشکە . . لەگەڵ ڕێی نەهاتا . . خۆشە
دەست پێ ناکەی . . هەبوو . . نەبوو . .
دەست پێ ناکەی . . ؟ !
تەماشاکە . . بەفر هاتۆتە ژوورەوە . .
گوێ ڕاگرێت . . بۆ بەینی خۆیی و هەڵەکۆك
تەماشاکە . . وردیلەکان
گوێ قووت . . گوێ قووت

چۆن بۆت هاتوونەتە سەر چۆك

دایە خان گیان . . دامەچلەکێ

ئەوە بەرِوون و ئەتەقن

هۆ دایە خان . . داپیرە گیان

بەفرو بەرِوو کەڵە پشکۆ

ئەبن . . چیرۆکەکەت

زۆر زوو ئەمرێ ! . .

●

ئەمجارەیان براعۆك شاعیرێکی دوور وڵاتە

زامەکان ئەنووسێتەوە . ڕووی لە تۆیە :

سلەیمانی کچی بەفرە . دەزگیرانی وشەی سەوزە

ئەی هۆنراوە کەڵەگەتە چاو ڕەشەکەم

ڕووم تێ ئەکەی . .

رازەکانم لەناو چاوتا داناگیرسێن

ڕوو وەرگێری . . تاریك ئەبم

بەفرانبارەو . . لەم دەمەدا . . خۆشەویستیم

سەهۆڵە ڕێی شوانی خەمتە . .

بەفرانبارەو کۆڵوانەکەت . .

ئەرخەوانێکی مل بەکوێن
لەناو دڵما گرتوێتی یەوە . .
ئەوا هاتن
پۆلە کەوبارِی ئەزمرت
بۆ دیدەنی شیعرێکی من . . ئەوا هاتن
ئەوا منیش سنەوبەرێکم خستەڕێ ،
بۆ پێشوازی ی . . وا گەیشتن
ئەوا هاتنە ژووری ژوورەوەی
ناو سنگە شەقارەکەم .

●

ئەی پەری خان
عەشقت بەفرەو . . دڵم کوێستان
لە هەرکوێ بم . . لە هەرکوێ بی
نە تۆ ئەچیتەوەو ، نە دڵ
لە کلووت جیا ئەبێتەوە !

١٩٧٩ – ١٩٧٦

پەراوێزەکان

(١) گمەوە : بەرزیو نزمیو لاپاڵو ڕەوەزی شاخەکان .

(٢) باڕێژە : باران بارین بە باوە .

(٣) برایموك : بەیتێکی میللی کۆنی کوردەوارییو داستانێکی دڵداریی پڕ لە کارەساتە ، برایموکی هەژارو ڕووتەڵە حەز لە پەریخانی کچی میر دەکاو عاشقی یەکدی ئەبن . کە میر بەم دڵدارییە دەزانێ لە شەوێکی توفنو کرێوەدا برایموك دەرئەکاو ناهێڵێ ئەو شەوە ڕۆژ بکاتەوە . من لەم بەیتەدا بەتەنیا کارەساتی دەرکردنەکەی برایموکەم گرتووەو کردوومەتە هەوێنی قەسیدەکە ، بۆ ئەوەی خوێنەر بە چاکی ئەم بەیتە بەسەر بکاتەوە ، با بڕوانێتە دەقەکەی مظفریەی بەرگی یەکەم ل ٣٦٩ – ٣٨٩ لە چاپکراوەکانی کۆڕی زانیاری کورد ، گردکردنەوەی ئوسکارمان ، پێشەکیو ساغکردنەوەو هێنانەوە سەر ڕێنووسی کوردی هێمن موکریانی – بەغدا ١٩٧٥ .

(٤) گوڵی شۆراتێ : لە کۆتایی بەیتی دلاسو خەزاڵدا ، خەزاڵ داوای ئەو گوڵە لە لاس دەکات ، ئەو گوڵەش بە تەنیا هەر لە خومان چنگ دەکەوێت ، ئاگری عەشق سەر بە لاس هەڵدەگرێو لەڕواو بە هەر دەوردی سەریو ئەشکەوتیەوە ئەبێت ئەو گوڵەی چنگ دەکەوێ ، بەڵام بەرلەوەی بگاتەوە لای خەزاڵ ، لە ڕێگە ئەکەوێتە داوی پیلانێکەوەو ئەپێکرێو زامدار ئەبێو ئەمرێ . بڕوانە هەمان سەرچاوەی پێشوو ل ٣٣٤ – ٣٦٨ .

(٥) (میر دەڵێ بەو مانگی کانوونێ . . . بەو چلووی . . .) ئەم گفت و گۆیانە لە دەقی بەیتەکەوە وەرگیراون .
بڕوانە : هەمان سەرچاوەی ڕابوردوو .

(٦) (ئەگەر منم لە فیراقیان کزەم . . .) بەیتە شیعرێکی حاجی قادری کۆییە .

(٧) دەرپاچە بەستیو ڕێوی‌یەك : ئەم ئابلۆیە پەیوەندی بە تاق کردنەوەیەکی کۆنی کوردەوارییەوە هەیە ، کاتێ لە زستاندا گۆمەکان ئەیبەستنو کاروان ئەیەوێ بەسەریاندا بڕوات ، یەکەم جار ڕێوی‌یەك پێش خۆیان ئەخەن ، لەبەر ئەوەی ڕێوی‌یەکە گوێی سووکترەو زووتر هەست بەوە ئەکات ئەگەر سەهۆڵ بەندانەکە بقڵیشێتەوە ، ئەوسا ئەسڵەمێتەوەو کاروان ئاگادار ئەکات .

نەخشی بەرگەکەو قەڵەمکێشی یەکانی ناوەوە
لەلایەن هونەرمەندی کورد (عەلی مەندەلاوی) یەوە کراون

لە کتێبخانەی نیشتمانی بەغدادا
ژمارە (١٠٠٩)ی ساڵی ١٩٨٠ی دراوەتێ

لە بڵاوکراوەکانی کتێبخانەی(الطلبة) یە لە کەرکوك

دانەی بە (٥٠٠) فلسە
لە چاپخانەی (الأدیب) لە بەغدا لەچاپدراوە
١٩٨٠

١٩٨٠/٨/٥/٤٠٠٠/٩

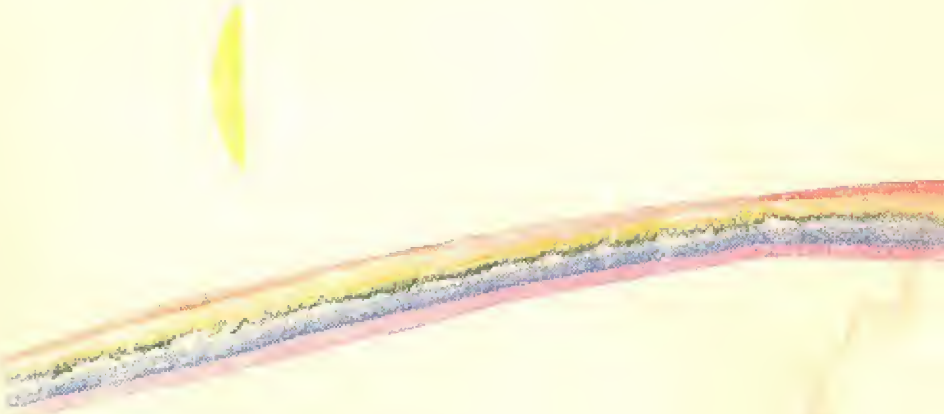

انشودتان جبليتان

شعر

شيركو بيكس

بغداد

١٩٨٠

مطبعة الأديب البغدادية هاتف 8801212